

پر فی و هوستان

آشنایی با گنجشک های ایران

محمد کرام الدینی

خانواده گنجشک ها

گنجشک ها آشنا ترین پرندگان اند، چون همه جا با ما زندگی می کنند. گنجشک ها اجتماعی، پر سرو صدا و پر جنب و جوش اند. بعضی ها که پرنده ها را نمی شناسند، هر پرنده گنجشک مانند کوچک را گنجشک می دانند. اما خانواده گنجشک ها در گروه بسیار بزرگی از پرندگان که «گنجشک سانان» نامیده می شوند، جای دارند. چکاوک، چلچله، دم جنبانک، توکا، چرخ ریسک، سهره، سار، کلاغ و گنجشک از گروه «گنجشک سانان» هستند. در ایران ۱۱ نوع گنجشک از خانواده گنجشک ها وجود دارد.

- گنجشک خانگی
- گنجشک تاغی
- گنجشک سینه سیاه
- گنجشک بلوچی
- گنجشک رودخانه ای
- گنجشک کویری
- گنجشک درختی
- گنجشک گلوزرد
- گنجشک کوهی
- گنجشک خاکی
- گنجشک برفی

گلو زرد

گنجشک برفی

گنجشک کویری

گنجشک سینه سیاه

گنجشک خانگی

گنجشک بلوچی

آفت‌های کوچک

گنجشک‌ها گرچه پرندگانی کوچک، زیبا و کم‌اهمیت به نظر می‌رسند، اما اگر تعداد آن‌ها زیاد شود؛ خسارت‌های زیاد و قابل توجهی به باغ‌ها و کشتزارها می‌رسانند.

هر منطقه یک نوع گنجشک

گنجشک خانگی در همه مناطق کشور زندگی می‌کند. اما بعضی گنجشک‌های دیگر در مناطق خاصی از کشور یافت می‌شوند؛ مثلاً:

- گنجشک سینه سیاه در شمال و غرب کشور زندگی می‌کند.
- گنجشک درختی در شمال و شرق کشور یافت می‌شود.
- گنجشک بلوچی در جنوب شرقی کشور، یعنی بلوچستان فراوان است.
- گنجشک کوهی در جنوب ایران فراوان است.
- گنجشک گلوزرد در نخلستان‌های جنوب ایران زندگی می‌کند.
- گنجشک برفی در شمال غربی ایران وجود دارد.

آشیانه

گنجشک معمولی یا گنجشک خانگی در شکاف‌های درختان، دیوارها، روی پیچک‌ها، لابه‌لای درختان یا در سقف خانه‌ها در مناطق مسکونی، کشتزارها یا باغ‌ها آشیانه می‌سازد.

تک همسری

گنجشک خانگی تک همسر است. یعنی در فصل زادآوری هر نر فقط با یک ماده جفت می‌شود. هر دو گنجشک نر و ماده روی تخم‌ها می‌خوابند و پس از خروج جوجه‌ها از تخم، از آن‌ها مواظبت می‌کنند. گنجشک‌های نر و ماده از نظر ظاهر هم با یکدیگر فرق ندارند.

گنجشک در فرهنگ ما

گنجشک آشناترین پرنده است و به علت کوچکی، هر چیز کوچک را به گنجشک تشبیه می‌کنند. مثلاً می‌گویند گنجشک چیست که آبگوشتش چه باشد! یا گنجشک روزی، یعنی کسی که کم می‌خورد.

گنجشک درختی

گنجشک رودخانه‌ای

گنجشک کوهی

گنجشک تاشی

گنجشک خاکی

